

ข่าวสารนิเทศ

Press Release

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม

Royal Thai Embassy, Stockholm

Tel. +46 8 588 04 250 Fax + 46 8 791 7351 Email: info@thaiembassy.se

Website: www.thaiembassy.se Facebook: www.facebook.com/RoyalThaiEmbassyStockholm

ปัญหาแรงงานไทยเก็บผลไม้ป่าที่ประเทศสวีเดน

สวีเดนเป็นประเทศในยุโรปประเทศหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับประเทศไทย แม้จะไม่ได้เป็นที่รู้จักดีของคนไทยเมื่อเทียบกับประเทศยอดนิยมของนักท่องเที่ยวไทย เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส หรือเยอรมนี แต่ก็มีคนไทยเดินทางเข้ามาที่สวีเดนเป็นจำนวนมากในแต่ละปี โดยเฉพาะในช่วงฤดูร้อน คือ ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงกันยายน คนไทยเหล่านั้นไม่ได้มีเฉพาะนักท่องเที่ยว ซึ่งเข้ามาท่องเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงสตอกโฮล์ม เมืองหลวงของสวีเดน หรือเมืองใหญ่อื่น ๆ เท่านั้น แต่ยังรวมถึงแรงงานไทยจำนวนมากที่เข้ามาเก็บผลไม้ป่าหรือที่เรียกกันว่า ลูกเบอร์รี่ (Berry)

เบอร์รี่เป็นไม้พุ่มเตี้ยที่พบได้เฉพาะในประเทศแถบใกล้ขั้วโลกเหนือเท่านั้น โดยเฉพาะในพื้นที่ทางตอนเหนือของสวีเดนและฟินแลนด์ และเป็นผลไม้ที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง สำหรับช่วงฤดูหนาวจะไม่ปรากฏให้เห็นเพราะพื้นดินถูกปกคลุมด้วยหิมะและเกล็ดน้ำแข็งตลอดเวลา แต่เมื่อเปลี่ยนเข้าสู่ฤดูใบไม้ผลิ และฤดูร้อน เบอร์รี่จะกลับมาก็จะมีชีวิตชีวาอีกครั้งหนึ่งและจะทยอยออกผลหลากสี เช่น สีเหลือง สีแดง และสีดำ ให้คนและสัตว์ได้รับประทาน รวมทั้งถูกนำไปแปรรูปเพิ่มมูลค่าด้วยการผลิตเป็นวิตะมินบำรุงสายตา เครื่องดื่ม อาหาร และผลิตภัณฑ์เสริมความงามต่าง ๆ กล่าวกันว่าเบอร์รี่เป็นของขวัญที่พระเจ้ามอบให้แก่คนและสัตว์ในแถบนี้เพื่อชดเชยสภาพอากาศที่เลวร้ายยาวนานในฤดูหนาว

ด้วยความที่จะพบเห็นเบอร์รี่ได้ทั่วไปในป่าและเป็นผลไม้ซึ่งสามารถขายได้ราคาดี ทำให้มีคนแย่งกันเก็บลูกเบอร์รี่เป็นจำนวนมาก ในขณะที่สวีเดนเองก็มีกฎหมายว่าด้วยสิทธิของทุกคนซึ่งรองรับสิทธิที่จะเดินทางไปตามชนบทได้ทุกที่และเก็บลูกเบอร์รี่และดอกไม้ ตกปลา ตั้งแคมป์ และว่ายน้ำในทะเลสาบได้ตามที่ต้องการตราบเท่าที่จะไม่ทำอันตรายต่อสัตว์หรือพืชผลที่ปลูกไว้ เมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูร้อน จึงจะเห็นคนจำนวนมากเข้าไปในป่าเพื่อแสวงหาแหล่งเบอร์รี่ รวมถึงคนต่างชาติจากประเทศกำลังพัฒนาในยุโรปเอง เช่น โปแลนด์ โรมาเนีย และจากประเทศไทย

ที่ผ่านมา การเดินทางเข้าไปเก็บลูกเบอร์รี่ของแรงงานไทยมักประสบปัญหาถูกหลอกลวงจากนายหน้าจัดหางานที่ทำสัญญาโดยเรียกเก็บเงินเป็นค่าเดินทางและพาไปทำงาน เมื่อเดินทางไปถึง ก็ยึดหนังสือเดินทางและบัตรโดยสารเครื่องบินของแรงงานไทยไว้ และส่งแรงงานไทยไปทำงานที่แคมป์คนงานในป่า ความที่แรงงานไทยส่วนใหญ่มักเป็นแรงงานใหม่ที่ไม่เคยทำงานเก็บลูกเบอร์รี่ในต่างประเทศมาก่อน จึงไม่ทราบสภาพการทำงานและรายได้ที่แท้จริงนอกจากที่เคยฟัง ๆ มาและเชื่อตามคำกล่าวอ้างของนายหน้าก่อนเดินทางจากประเทศไทย เมื่อผ่านไประยะหนึ่ง ไม่ได้รับค่าจ้างตามที่คาดไว้ ก็เกิดเป็นปัญหาการชุมนุมประท้วงเรียกร้องค่าจ้าง ในที่สุด ต้องปล่อยให้เป็นเรื่องทางกฎหมายและจำเป็นต้องเดินทางกลับประเทศไทยก่อนระหว่างรอการดำเนินการโดยยังไม่ได้รับค่าจ้าง

วัฏจักรดังกล่าวดำเนินไปทุกปี ปีแล้วปีเล่า บางปีปัญหาก็รุนแรง เช่น ปี ๒๕๕๒ ที่ถึงกับมีการเดินขบวนประท้วงไปที่สถานเอกอัครราชทูตสวีเดนประจำประเทศไทย และล่าสุดปี ๒๕๕๖ ได้มีแรงงานไทยซึ่งถูกบริษัทจัดหางานแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิหลอกลวงไปทำงาน แต่ไม่ได้รับค่าจ้าง ได้รวมตัวกันออกมาชุมนุมประท้วงที่เมืองอุมิโอ ประเทศสวีเดน รวมถึงมีแรงงานไทยคนหนึ่งเกิดความเครียดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และได้แขวนคอตนเองจนกระทั่งเสียชีวิต

สำหรับแรงงานไทยที่ไม่เคยไปเก็บลูกเบอร์รี่มาก่อน มักพร้อมที่จะเดินทางไปแสวงโชคที่สวีเดนด้วยความเชื่อที่ว่าเพียงมีความขยันและอดทน และด้วยระยะเวลาที่ไม่ยาวนาน ก็จะสามารถทำเงินได้เป็นกอบเป็นกำระหว่างรอเริ่มฤดูเก็บเกี่ยวของประเทศไทยในเดือนพฤศจิกายน ความจริงก็คือ ก่อนที่แรงงานไทยจะสามารถเดินทางไปได้นั้นจะต้องเสียเงินให้แก่บริษัทจัดหางานเป็นจำนวนมาก รายละเอียดรวม ๑๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับการบริหารจัดการทั้งหมดจนได้เข้าไปอยู่ที่แคมป์คนงานในป่า หลายรายต้องไปกู้หนี้ยืมสิน หรือจำนองที่นาเพื่อการนี้ เวลาทำงานก็ต้องลุยเข้าไปในป่าลึกที่ชื้นและเฉอะแฉะ รวมทั้งมีอันตรายจากยุงและสัตว์ป่า เช่น หมู โดยสำหรับกรณีของบริษัทจัดหางานที่จังหวัดชัยภูมิดังที่กล่าวมา พบว่าบริษัทฯ จัดเจ้าหน้าที่เพื่อชี้ทางในป่าให้แรงงานไทยเพียงในช่วง ๑-๒ วันแรกเท่านั้น จากนั้น แรงงานไทยต้องหาทางกันเอาเอง รวมทั้งต้องออกจากที่พักเวลาตี ๓ และกลับถึงที่พักเกือบเที่ยงคืนของแต่ละวัน เมื่อหลงทางแล้ว ก็ยอมไม่สามารถเก็บลูกเบอร์รี่ได้มากนัก

การรับค่าจ้างจากการเก็บลูกเบอร์รี่ บริษัทฯ กำหนดให้คำนวณจากที่แรงงานไทยจะต้องเก็บลูกเบอร์รี่ให้ได้คิดเป็นมูลค่าขายมากกว่าค่าใช้จ่ายประจำวัน ซึ่งประกอบด้วยค่าน้ำมันรถ ค่าเช่ารถ ค่าอาหาร ค่าที่พัก รวม ๒๘๐ โครนาสวีเดนต่อวัน (ประมาณ ๑,๔๐๐ บาท) โดยแรงงานไทยจะถูกหักเงินจำนวนดังกล่าวทุกวันไม่ว่าจะออกไปเก็บลูกเบอร์รี่หรือไม่ แรงงานไทยจึงต้องทำงานอย่างหนักไม่ว่าจะเหนื่อยล้าหรือป่วยไข้ ไม่สบายอย่างไร ไม่เช่นนั้นก็จะกลายเป็นหนี้เพิ่มขึ้น รวมทั้งยังต้องแย่งกันเก็บลูกเบอร์รี่เพื่อให้ได้ค่าจ้างหลังหักค่าใช้จ่ายมากที่สุด ส่วนวิธีการจ่ายค่าจ้าง บริษัทฯ จะคำนวณจากน้ำหนักของลูกเบอร์รี่ที่แต่ละคนเก็บได้ในแต่ละวันหักด้วยค่าใช้จ่าย แล้วโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารในประเทศไทยตามที่แรงงานดังกล่าวแจ้งไว้ ซึ่งพบว่าเมื่อเกิดปัญหา เช่น ไม่มีลูกเบอร์รี่ให้เก็บมากนัก แรงงานไทยป่วยและไม่สามารถออกไปทำงานได้ หรือแรงงานไทยเป็นฝ่ายกระทำผิดกฎของบริษัทเสียเอง ทางบริษัทก็อาศัยเหตุเหล่านี้ไม่จ่ายค่าจ้างให้หรือใช้วิธีหักค่าเสียหายจนแรงงานไทยไม่เหลือเงินกลับบ้านเลย

นอกจากนั้น บริษัทฯ ได้อาศัยช่องว่างจากความไม่รู้ของแรงงานไทยทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเงินประกันค่าจ้างขั้นต่ำของการเก็บลูกเบอร์รี่ตามที่ทางการสวีเดนกำหนด กล่าวคือ ทางการสวีเดนได้รับประกันค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับแรงงานเก็บลูกเบอร์รี่ไว้ที่ ๑๘,๙๗๕ โครนาสวีเดนต่อเดือน (ประมาณ ๙๕,๐๐๐ บาท) เพื่อเป็นมาตรการหนึ่งในการคุ้มครองแรงงานในอุตสาหกรรมนี้ แรงงานไทยบางส่วนจึงเข้าใจว่าแม้ทำงานไม่เต็มทีก็ยังได้รับเงินจำนวนดังกล่าว ทั้งที่ในความเป็นจริงนอกจากจะต้องทำงานให้เป็นไปตามสัญญาจ้าง เช่น ต้องออกไปเก็บลูกเบอร์รี่ให้ครบสัปดาห์ละ ๔๐ ชั่วโมง เพื่อมีสิทธิรับความคุ้มครองแล้วยังถูกบริษัทฯ หักเงินรายวันเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่กล่าวมา ซึ่งรวมแล้วเท่ากับเงินจำนวน ๘,๔๐๐ โครนาสวีเดนต่อเดือนเป็นอย่างต่ำ (ประมาณ ๔๒,๐๐๐ บาท) กระทั่งในที่สุดบริษัทฯ ก็ไม่ได้โอนเงินค่าจ้างให้ตามสัญญาเลยด้วย จึงเท่ากับแรงงานดังกล่าวต้องทำงานฟรีโดยไม่ได้รับเงินค่าจ้าง แถมยังมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงสตอกโฮล์ม จึงขอให้แรงงานไทยที่ประสงค์จะเข้าไปทำงานเก็บลูกเบอร์รี่ที่สวีเดนในปีนี้ศึกษาข้อมูลให้รอบคอบ โดยเฉพาะหากจะต้องกู้เงินนอกระบบมาใช้ในการเดินทางในขณะเดียวกัน ขอให้เก็บหนังสือเดินทางและบัตรโดยสารเครื่องบินไว้กับตัวเพื่อใช้ดำเนินเรื่องได้ทันทีหากเกิดปัญหา ข้อเสนอแนะอีกประการหนึ่งคือ เมื่อเดินทางถึงสวีเดน ขอให้สมัครเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานสวีเดนทันทีที่ตัวแทนสหภาพแรงงานสวีเดนเดินทางมาพบปะให้ข้อมูลที่แคมป์คนงาน ซึ่งจะเสียค่าสมาชิกเพียงเล็กน้อย แต่ทางการสวีเดนจะคุ้มครองทันทีที่เกิดปัญหา ทั้งนี้ การเดินทางไปเก็บลูกเบอร์รี่ที่สวีเดนอาจเป็นทางเลือกในการเพิ่มพูนรายได้ที่ดูจะใช้เวลาน้อยและได้เงินมาก แต่ขอให้ใช้กรณีบริษัทจัดหางานในจังหวัดชัยภูมิ หลอกหลวงคนงานเมื่อปี ๒๕๕๖ เป็นอุทาหรณ์ว่าสิ่งที่ได้รับฟังจากนายหน้าจัดหางานเกี่ยวกับรายได้จำนวนมหาศาลที่รออยู่เบื้องหน้าอาจไม่ได้ตรงกับความเป็นจริงเมื่อเดินทางไปเก็บลูกเบอร์รี่แล้ว และผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงก็คือแรงงานไทยและครอบครัวนั่นเอง